

אפילו ספרדי

אותן המעצמות שקברו לפני 19 שנה את הרפובליקה הספרדית באדישות צינית, מבקשות עתה לחזור על אותה הצגה לגבי ישראל. עמוס קינן, שביקר לפני כמה שבועות בספרד של פראנקו, ביקר השבוע במשרדה של הממשלה הספרדית הגולה היושבת בפאריס — השריד האחרון של הרפובליקה המחוסלת. המשמשת אזהרה חיה לכל מועמדת לגורל הספרדי.

הדבר הראשון שתעשה ממשלת ספרד בחזרה לשלטון, יהיה לפתוח שוב את שערי ספרד בפני היהודים. מובן מאליו שכעת יש לכם מדינה, אך בכל זאת יש צורך לתקן את העוול ההיסטורי. מיד לאחר מכן הוסיף: „אני בעצמי עתונאי. על כן אינני רוצה שדברי יסולפו או יובנו שלא כהלכה. אנא, שלח לי את כל השאלות שברצונך לשאול בכתב, בשני העתקים, ואני מבטיח להשיב עליהן מיד. בכתב. אני רוצה להיות אחראי רק בדיוק לדברים שאמרתי.“

אולי יקרה משהו?

בוד זה כבוד, כבוד זה לא בירוקראטיה. כעבור חודש ימים צלצלתי אל סניור חוסט ושאלתי אותו אם קיבל את השאלות ששלחתי לו. הוא השיב בחיוב. הוא אמר שלצערו לא

ספרד 1936: מזכרת ואזהרה

התפנה לענות עליהן, כי הממשלה הספרדית בגולה היתה עסוקה בבטיית בינלאומיות חשובות. ברגע שהתפנה הממשלה המבטיחה הבינלאומיות, אקבל את הראיון הכתוב.

אני מחכה. בחזית ספרד שורר שקט. ההתנגדות האחרונה היתה בשנת 1948. גם בחזית הבינלאומית שורר שקט. הרבה שערות מלבינות. אנשים מתים פה ושם. העובדות הקיימות קיימות. התקוות מתוכננות בתוכניות. במסדרונות בינלאומיים מטיים אוויר לחישים מאחורי הפרגוד. בבתי הקפה בפאריס, ואולי גם במכסיקו, יושבים בערב חברי הוועד הטרוצקיסטי, ומאשימים את חבריהם הסנידקליסטים והאנרכיסטים והקומוניסטים בכל מיני אשמות. וכולם ביהד מחכים, אולי יקרה משהו. מי יודע, אולי. בינתיים מתרחשים מאורעות בינלאומיים.

ל ה הבנין באונוי פוש מספר 35 אין כל שלט. אין תורן, אין דגל, בסף לא מצב שומר במדי. הבנין הוא בן שתי קומות, נאה למדי. בחצר גן. בקומה הראשונה אין נפש חיה, אולי יש משהו בקומה השנייה. הקירות מכוסים תמונות שמן גרועות, מעין העתקות של גויא, וארציזיות מודרניות על זרועות המלחמה: פליטים, נשים נושאות עוללים, הריסות, שמים אפורים. בקומה השנייה יש מישהו.

הוא קיטע, שערו אפור, פניו חרושי קמטים, הוא מתקתק ביד אחת על מכונית כתיבה. הוא קם, צולע לקראתנו. את מי אנחנו מחפשים? אנחנו מחפשים את סניור חוסט.

מסייה זיסט, מי שהיה סניור חוסט, הוא „פרודיגה אינטריוו אי מיניסטרו דל אינטריוו“ של הממשלה הספרדית בגולה, השוכנת בפאריס. הוא ניאות לקבלנו לראיון, לאחר שהבאנו המלצה מעתונאי ספרדי אחד, שאשתו היא בעלת מסעדה ספרדית ליד הקונקורד. אגב, מסעדה נפלאה, אלא שכמה מיני תבלינים קשה היום להשיג אפילו בברצלונה, ועוד יותר קשה להביאם לפאריס.

רשם מדוכא ומיואש

ניור חוסט הוא גבר נאה, בעל שיער כסוף וגבות עבותות. יש בו מההוד של אריסטוקרט גולה. הוא מנומס ואדיב בצורה נוגעת ללב. כמו היום, כמו שהיה פעם.

„שלש עשרה פעמים ישבתי בבית הכלא.“ אומר סניור חוסט, „עוד בתקופת המונרכיה בספרד. הייתי מיניסטר בממשלה הספרדית האחרונה. חברי הממשלה היו האחרונים לנטוש את המערכה. אנייית משתייכת ברישית הצילה אותנו. צרפת נתנה לנו מקלט.“

סניור חוסט רוצה קודם כל לדעת איזה מין עתון אני מייצג. האם זה עתון פשיסטי? לא, לא פשיסטי. איזה מין לא פשיסטי? אמרתי לו שהעתון שלי מביט על הווה ועל יוגוסלביה כעל מדינות שמצאו את שביל הוהב במדיניות הבינלאומית. תשובה זאת שמה קץ לכל הספקות, ומעתה ברור שלפחות לא הצגתי את עצמי כמרגל.

איך מצאה חן בעיני ספרד, שואל אותי סניור חוסט. אמרתי לו שלא כל כך, ארץ מדוכאה מאד. אבל איך מצאו חן בעיני האנשים? העם של ספרד? אמרתי שגם הם לא מצאו כל כך חן בעיני, הם עושים רושם מדוכא ומיואש. ואיך מצאו חן בעיני הפראדו? שוחחנו כשעה על הפראדו. על גויא ועל ולסקו, על אלגרקו, ועל הירינומוס בוש. ענינו של סניור חוסט נדלקו — הוא אהב לדבר על הפראדו. הוא התבאה בפראדו, מפעלה של הממשלה הרפובליקנית.

תיקון העוול ההיסטורי ליהודים

אחר שעה של פראדו מנומם הרהבתי עוז לשאול כמה שאלות על המצב בספרד כיום, על טיב פעילותה של הממשלה הספרדית בגולה, על הסיכויים המדיניים להתערבות המעצמות הגדולות, או משהו בדומה לזה.

ללא כל פרובוקציה מצדי, הגביה סניור חוסט את ישיבתו על הכסא אמר: „אנחנו איננו בירוקראטים. אנו יושבים כאן רק למען מטרה אחת — לשחרר את ספרד. יש רק טעם אחד ורק מטרה אחת לחיינו ולקיומנו. איננו שלם. אם קיימים!“

שוב חזרה השיחה לנימה הלכבית הסתמית. סניור חוסט אמר

די אינטליגנטי. „כשהייתי ילד“, אמר, „לא ידעתי כלום על הציונות היהודים היחידים שהכרתי היו אלה שפגשתי ברחוב. חשבתי על עצמי כמצרי והשם „ערבי“ הייתי מעניק לבדואים שביקרו לפעמים בעיר, עטופים ב־עבאיות אקוטייות.“

„אבל מאז שהתבררתי, למדתי כמה דברים“, המשיך בן שיחי. „שמעתי הרבה על הציונים: הם גזלו את אדמתם של ערבי פלסטיין א־שר אפילו אם אינם מצרים כמוני, הרי הם מדברים אותה שפה ומאמינים באותה אמונה.“

„הציונים עשו דבר גרוע מזה — הם שיר תו את האימפריאליזם הבריטי במזרח ה־תיכון. אפילו כשהאנגלים כבר הסכימו לפ־נות את הסואץ, קמו הציונים ותבעו מהם שיישארו שם. על כן לא נשארה ברירה ב־סנינו אלא לחסל את מדינת ישראל, שהיא גוף זר ועויין בתוך המרחב הערבי הזה.“

עלי לציין שהבחור הזה אמר כמה דברים נכונים.

האם גם העתונות המצרית נוק?

מת אותו קו?

זה כבר דבר שאיני יכול לענות עליו. אני פשוט לא קורא ערבית. אבל מה שאני יכול לציין הוא הרמה המקצועית הגבוהה מאד של העתונות המצרית.

מאיזו בחינה?

קודם כל מבחינה טכנית. עם כל הכבוד לעתונכם, אין הוא מגיע אף מרחוק לרמתו של שבועון מצרי. שם מופיעים צילומי־חדשות נפלאים, ההדפסה היא הרבה יותר נקייה וברורה, האילוסטרציות מצויירות בכשרון רב, מגיעות בהחלט לרמה של עתונים אמריקאים כמו קוליריס וזו. נוסף לכל זה, הם מדפיסים בצבעים — דבר שדומני אינו קיים בישראל.

מוסיקה וחתולים בשק

אשר לעתונות היומית — אני יכול לשפוט את שלכם רק על פי הנירוסלס פוסט. הוא מכיל בסך הכל ארבעה עמודים, בלי תמונות. אל אהראם, למשל, מכיל 20 עמודים, מלא גלוסות, כותרות כצבע אדום וצירורים. ביקרתי בבניין אל אהראם — הוא אינו נוסל בהרבה מבניין הטיימס הניו־יורקי.

ומה בדבר הרמה האמנותית שם?

זה תלוי. על מוסיקה ערבית איני יכול לחדת דעה. אני חושב שלוקחים כמה חתו־לים בשק, מכניסים פנימה חתישות פה חלור־דוּת ופעמון או שנים ומתחילים להרביץ. התוצאה צריכה להיות דומה מאד למוסיקה ששמעתי. אבל אל תקחו את דברי ברצינות. מומחים קצת יותר מוסמכים ממני אמרו לי כי המוסיקה המצרית נחשבת למוסיקה ה־ערבית המעולה ביותר.

וחוץ מהמוסיקה?

ראיתי ריקודי־בטן. זה דבר פנטסטי. כדאי שתזמניו לכאן את תחיה קריוקה. הייתם כדאי יוצאים מדעתכם וכרתים ברית עם מצרים בכל מחיר, או לפחות כובשים את קהיר.

מה עוד ראית שם בשטח האו־

מנות השימושיות?

אם אתם מתכוונים למה שאני חושב, אני ראיתי די הרבה. אמנם לא ראיתי סרט מצרי. אבל עזאל סיפר לי שהתפוקה השנתית של אולפניהם מגיעה לעשרות סרטים לשנה. מ־נסיוני האיש איני יכול להעיד שיש להם כו־כבות קולנוע יפות מאד, עם חן מיוחד מ־ש־להן.

החברה הגבוהה

רמתן האישית גבוהה מאד. רובן בנות המעמד הגבוה או האמיד וככל יתר בני אותו מעמד מדוברות הן לפחות שתיים־

* הידוע בישראל בשם ששיבש, שפירז־שו פרסית: ששחמט.

עתים קרובות לפגוש קציני צבא במדרשר מבלים במועדוני־הלילה בחברת יפהפיות ה־מתנהגות בחופשיות מודרנית, ורוקות סמכה וממבו באותה התלהבות כמו בביסטרו פרי־סאי.

מועדוני־לילה, שדות מיוחדים למרוצי־סוסים ולמישחקי גולף. האוכל המוגש במסעדות הוא טוב, טעים וזול. הגלידות והעוגות של בתי־הקפה המסוארים מוגשות עליידי טבחים פריסאיים מעולים.

האם המשטר החדש לא פגע ב־רמת מחייה זו?

עד כמה שראיתי — לא. להיפך; אפשר ל־

שלוש שפות, מכירות את תרבות המזרח וה־מערב, מתמצאות בהלכות חברה. במצרים למדתי כי המושג „לבנטיני“ אינו מושג של גנאי כי אם של תרבות מבריקה ובעלת תו־כן וסיגנון מלוטשים.

הזכרת את בני המעמדות הע־שירים. כיצד הם חיים?

על רמה אירוסית או אמריקאית. יש להם